

Příloha č. 1

Práva lidí s mentálním postižením

Mezinárodní dokumenty a světové trendy

Všechny současné právní dokumenty odrážejí filozofii, že člověk s MP je předmětem sociálních práv. V praxi to představuje snahu o trvalé zlepšování životních podmínek, zajištění rovnoprávného postavení a naplnění základních a specifických potřeb osob s MP.

Ve všech uvedených dokumentech jsou zastoupeny současné trendy:

- personalizace;
- normalizace;
- partnerství;
- decentralizace;
- deinstitucionalizace;
- koordinace;
- integrace, inkluze.

Všeobecná deklarace lidských práv

10.12.1948, Charta OSN

čl. 1: „všichni lidé se rodí svobodní a rovní v důstojnosti a právech“

cíl: přimět každého jednotlivce i příslušné orgány k prosazování úcty k právům a svobodám občanů prostřednictvím výchovy a vzdělávání

Evropská konvence o ochraně lidských práv a základních svobod

1950, Rada Evropy

Evropská sociální charta

1961, Rada Evropy

vymezuje a definuje obsah jednotlivých práv a zvláště zdůrazňuje práva určitých kategorií osob vyžadujících zvláštní ochranu

výslovně zmiňuje právo na zaměstnání osob se zdravotním postižením: „Osoby zdravotně postižené mají právo na přípravu k výkonu zaměstnání a na profesní a sociální readaptaci, bez ohledu na původ a povahu jejich postižení.“

Deklarace práv mentálně postižených osob

1971, OSN

mentálně postižená osoba má stejná práva jako ostatní občané, výslovně:

právo na řádnou léčebnou péči, výuku a výchovu, které umožní v maximální míře rozvinout její možnosti a schopnosti

plné právo pracovat podle svých možností nebo se zabývat jinou užitečnou činností a žít se svojí rodinou

pokud je nevyhnutelné umístění ve speciálním zařízení, musí podmínky v něm co nejvíce odpovídat podmínkám normálního života

omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům musí být jasně určeno a pravidelně kontrolováno, zároveň musí být stanoven kvalifikovaný opatrovník

čl. 6: „postižený má právo být chráněn před jakýmkoli vykořisťováním, zneužíváním nebo ponižujícím zacházením“

Deklarace práv zdravotně postižených osob

vyhlášeno Valným shromážděním OSN, 1975

„Zdravotně postižení, bez ohledu na původ, povahu a závažnost svého postižení, mají stejná základní práva jako jejich vrstevníci, mezi něž patří v první řadě právo žít důstojný, pokud možno plnohodnotný, život.“

Úmluva č. 159 o pracovní rehabilitaci a zaměstnávání zdravotně postižených

1985, Mezinárodní organizace práce

osoba se zdravotním postižením = „každá osoba, jejíž vyhlídky nalézt a zachovat si vhodné zaměstnání a dosahovat v něm postupu jsou podstatně sníženy v důsledku náležitě ověřeného tělesného nebo duševního poškození“

Úmluva o právech dítěte

1989, OSN

čl. 23: „Duševně nebo tělesně postižené dítě má požívat plného a řádného života v podmínkách zabezpečujících důstojnost, podporujících sebedůvěru

a umožňujících aktivní účast dítěte ve společnosti.“

Standardní pravidla pro vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

28. října 1993, Valné shromáždění OSN

cíl: zajistit pro ZP stejná práva jako mají ostatní, za tímto účelem mají být přijata příslušná opatření odstraňující překážky, které brání zdravotně postiženým v uplatňování těchto práv a v plné integraci do všech společenských aktivit

standardní pravidla nejsou z hlediska mezinárodního práva závazná, pokud však budou aplikována velkým počtem států, mohou se stát mezinárodním obyčejovým právem

Helsinská deklarace o rovnosti a službách pro lidi s MP

1996

prosazuje zejména:

přístup ke službám, které musí vycházet z potřeb lidí s MP, v místě bydliště

život v co nejméně omezujícím prostředí a právo na soukromí

alternativní služby komunitního typu

Deklarace o prevenci postižení

1981

Legislativa v České republice

Listina základních práv a svobod

vychází z nedotknutelnosti a univerzálního charakteru přirozených lidských práv

listina neobsahuje výslovné ustanovení o zákazu diskriminace z důvodu zdravotního postižení

o osobách ZP hovoří přímo pouze čl. 29: „právo na zvýšenou ochranu zdraví při práci a na zvláštní pracovní podmínky“ a „právo na zvláštní ochranu v pracovněprávních vztazích a na pomoc při přípravě k povolání“

V ČR byl ustaven Vládní výbor pro zdravotně postižené občany usnesením vlády ČR č. 151 už v roce 1991. Jeho předsedou je premiér vlády ČR, prvním místopředsedou ministr práce a sociálních věcí; druhým místopředsedou ministr zdravotnictví a třetím místopředsedou předseda Sboru zástupců organizací zdravotně postižených.

Vládní výbor vypracoval:

Národní plán pomoci zdravotně postiženým občanům

červen 1993

Národní plán opatření pro snížení negativních důsledků zdravotního postižení

1993 a jeho aktualizace usnesením vlády ČR č. 493

vychází ze zkušeností získaných při plnění předchozího programu a klade větší důraz na adresnost poskytovaných finančních prostředků

více podporuje vlastní iniciativu a aktivitu ZP a zainteresovat na odstraňování architektonických, orientačních, komunikačních a psychologických bariér kromě státu také obce a jednotlivé právnické či fyzické osoby

některá z navrhovaných opatření však nebyla dosud realizována, mimo jiné i příprava zákona o těžce zdravotně postižených

Národní plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením

1997

Výchova a vzdělávání

Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol a vyšších odborných škol v platném znění

dává přednost integrovanému vzdělávání, teze: Vzdělávejme zdravotně postižené děti v běžných školách, pokud je to možné, ve speciálních pouze pokud je to nutné.

Vyhláška MŠMT č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách

Rodina a sociální zabezpečení

Zákon č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře v platném znění

při stanovení výše sociálního příplatku je použit nejvyšší koeficient, jde-li o dítě dlouhodobě těžce ZP, dlouhodobě ZP a dlouhodobě nemocné

rodičovský příspěvek při péči o dlouhodobě ZP dítě až do sedmi let věku dítěte

Zákon č. 100/1998 Sb. o sociálním zabezpečení v platném znění

příslušné státní orgány poskytují občanům těžce ZP služby, věcné dávky, peněžité dávky a bezúročné půjčky k překonání obtíží vyplývajících z jejich postižení; zajišťuje se jim zejména společné stravování a rekreace, poskytuje pečovatelská služba a pomůcky potřebné k odstranění, zmírnění nebo překonání následků jejich postižení nebo peněžitý příspěvek na zakoupení těchto pomůcek

občanům s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, které podstatně omezuje jejich pohybovou nebo orientační schopnost, se poskytují podle druhu a stupně postižení mimořádné výhody, zejména v dopravě nebo při potřebě průvodce

Zaměstnanost

Zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění

právo na zaměstnání je zaručeno všem občanům, mimo jiné bez ohledu na zdravotní stav

§ 22: občané se ZPS s těžším ZP se umísťují zejména do výrobních družstev invalidů, do hospodářských zařízení svazů ZP a do chráněných dílen a pracovišť

ukládá zaměstnavatelům povinnost vytvářet a vyhražovat pracovní místa vhodná pro občany se ZPS a předkládat jejich seznam spolu s popisem činnosti a pracovních podmínek úřadu práce

§ 24: zaměstnavatel je povinen zaměstnat občany se ZPS ve výši povinného podílu občanů se ZPS na celkovém počtu svých zaměstnanců stanoveného nařízením vlády. Tento povinný podíl nesmí být vyšší než 8% zaměstnanců.

výpověď může dát zaměstnavatel zaměstnanci se ZPS jen s předchozím souhlasem ÚP, jinak je neplatná

Vyhláška MPSV č. 115/1992 Sb., o provádění pracovní rehabilitace občanů se ZPS

nárok na pracovní uplatnění přiměřené pracovních schopnostem

pracovní rehabilitace zahrnuje poradenskou službu při volbě povolání nebo jiného pracovního uplatnění, přípravu pro pracovní uplatnění, umísťování do zaměstnání a vytváření vhodných podmínek pro jeho výkon

(B.Grimová, Dobromysl)

Vernisáž v Modrém klíči – setkání klientů a rodinných příslušníků

Příloha č. 2

Ukázka chráněného bydlení

Chráněné bydlení – Modrý klíč – pokoj klienta

Chráněné bydlení – obývací část bytu s kuchyní

Příloha č. 3

Ukázka rozhovorů s klienty

Rozhovor s Jakubem

Rozhovor probíhá mezi mnou – **J**, klientem – **K** a vychovatelem – **V**.

1. **J** Jaké jste měl dětství?

K Já jsem byl pořád s maminkou. Hrála si se mnou. Nejradši jsem si kreslil.

V Jakub vyrůstal jen s maminkou, která se o něj starala, později už nezvládala se mu věnovat, tak využila nabídky Modrého klíče, aby zde Jakub pracoval.

2. **J** Kde teď bydlíte?

K Já bydlím v Modřanech jako ty. S maminkou. Mám ji moc rád.

V Jakub bydlí v bytě jen s maminkou, na kterou je silně fixován.

3. **J** Máte nějakou kamarádku?

K Mám, Alenku. Půjdu s ní tancovat a po obědě jí napíšu psaníčko.

V Jakub má kamarádku, které každý den píše mail.

4. **J** Líbí se Vám tady?

K Jo, moc. Rád sem chodím. Líbí se mi tady, koukám se na ulici.

V Jakub sem rád chodí, má své místo, často pozoruje dění na ulici, má přehled.

5. **J** Co nejraději děláte?

K Já rád kreslím a dělám taky náramky, jeden jsem udělal pro maminku.

V Jakub je velmi dobrý výtvarník, je šikovný na drátkování, je samostatný.

6. **J** Co byste chtěl umět?

K Já bych chtěl namalovat velký obraz pro maminku do obýváku

V Jakub nejraději maluje a je nejšťastnější při výtvarných činnostech, nic dalšího ho nezajímá.

7. **J** Myslíte si, že jste okno v rámci projektu Okna historie dokořán namaloval hezky?

K Já nevím. Líbí se vám? Udělal jsem to hezky?

V Jakub má problémy se sebedůvěrou. Ptá se, jestli neudělal něco špatně. Chce být pochválen.

8. J Myslíte si, že se projekt bude líbit i ostatním?

K Já nevím. Asi jo. Všichni rádi chodí na výstavy, tak jo.

V Klienti jsou zvyklí se zúčastňovat vernisáží, vřele oceňují výtvarná díla svých kamarádů. Je to pro ně zajímavé.

Klíčová slova klienta Jakuba

1. jsem byl pořád s maminkou
2. já bydlím s maminkou
- 3.1 mám
- 3.2 půjdu s ní tancovat
4. rád sem chodím
- 4.1 líbí se mi tady
- 5.1 rád kreslím
- 5.2 dělám náramky
6. chtěl bych namalovat velký obraz
7. nevím
- 8.1 nevím
- 8.2 asi jo
- 8.3 všichni rádi chodí na výstavy

Jakub odpovídal na mé otázky okamžitě, bez nějakého přemýšlení nad odpovědí. Soustředil se plně ale i na malování. Jakubovi později při malbě pomohl David. Vybarvil nápis. Jakub se věnoval detailům rotundy, pozadí a pečlivému dobarvování okna a sloupu. Pořád se mne ptal, jestli to maluje dobře a jestli to má hezké. Neustále jsem ho chválila. Byl spokojený.

Rozhovor s Davidem

Rozhovor probíhá mezi mnou – **J**, klientem – **K** a vychovatelem – **V**.

1. J Jaké jste měl dětství?

K Já jsem byl pořád doma. Rád jsem si hrál s auty a taky jsem je rozebíral.

V David vyrůstal v úplné rodině. Bohužel otec, kterého má David velmi rád, ztratil o něj zájem, jelikož syn není podle jeho představ.

2. J Kde teď bydlíte?

K Já bydlím v Praze 4, Nuslích, u našich.

V Jakub bydlí v bytě s rodiči.

3. J Máte nějakou kamarádku?

K Mám, hodně holek. Ale jsou to jen kamarádky.

V David je v kolektivu oblíben pro svoji dobráckou a veselou povahu.

4. J Líbí se Vám tady?

K Jo. Rád sem chodím. Teď jsem tady i v sobotu, abych trochu pomohl a dělal tenhle projekt, nemám co dělat. Slíbil jsem, že přijedu.

V David rád pomáhá, chodí do práce rád, líbí se mu tady i proto, že rád pomáhá druhým.

5. J Co nejraději děláte?

K Já rád pomáhám, ale naštve mne, když mi někdo za to vynadá.

V David je opravdu velkým pomocníkem, mnohdy ho ale mrzí, když ho někdo ale odbude, že nechce něco pomoci nebo poradit, to se zatvrdí.

6. J Co byste chtěl umět?

K Já bych chtěl umět postavit nějaký pěkný model auta

V Je technický typ, mnohdy zastane složitější řemeslné práce, které vyžadují větší trpělivost.

7. **J** Myslíte si, že jste okno v rámci projektu Okna historie dokořán namaloval hezky?

K Já myslím, že ano.

V David musí mít stanovená pravidla, musí si vyjasnit, co přesně má dělat, je samostatný.

8. **J** Myslíte si, že se projekt bude líbit i ostatním?

K Já si myslím, že jo. Jsem zvědavý, co tomu řeknou ostatní.

V Záleží mu na tom, co řeknou ostatní a jak zhodnotí jeho práci. Je rád nejlepší.

Klíčová slova klienta Davida

1.1 byl jsem pořád doma

1.2 hrál jsem si s auty

1.3 rozebíral jsem je

2. bydlím u našich

3. mám hodně holek

4.1 rád sem chodím

4.2 nemám co dělat

4.3 slíbil jsem

5. rád pomáhám

6. postavit model auta

7. myslím, že ano

8. jsem zvědavý, co řeknou

Rozhovor s Jaromírem

Rozhovor probíhá mezi mnou – **J**, klientem – **K** a vychovatelem – **V**.

1. **J** Jaké jste měl dětství?

K Bydlel jsem doma s rodiči a bratrem.

V Jaromír vyrůstal v úplné rodině. Bohužel rodiče zemřeli. Bratr má rodinu a tak Jaromíra přes týden umístil do Modrého klíče.

2. **J** Kde teď bydlíte?

K Já bydlím tady a na víkend pojedu k bratrovi. Pomohu mu na zahradě.

V Jakub bydlí v chráněném bytě.

3. J Máte nějakou kamarádku?

K Mám, Marušku.

V Jaromír moc nechce komunikovat o známosti. Je to klientka Modrého klíče.

4. J Líbí se Vám tady?

K Ano. Rád tady pracuju.

V Jaromír rád pracuje na dílně, líbí se mu tady.

5. J Co nejraději děláte?

K Já rád vyrábím z drátků náramky.

V Ráno si sedne na své místo, nekomunikuje s ostatními, pracuje. Je ve svém světě.

6. J Co byste chtěl umět?

K Já bych chtěl umět všechno líp.

V Jaromír má nízké sebevědomí a proto ho musíme neustále motivovat a chválit.

7. J Myslíte si, že jste okno v rámci projektu Okna historie dokořán namaloval hezky?

K Já myslím, opravdu je to dobrý?

V Pochvala, to je ta největší odměna pro něj.

8. J Myslíte si, že se projekt bude líbit i ostatním?

K Já si myslím, že ano a je to v pořádku?

V Záleží mu na tom, co řekneme my a ostatní klienti.

Klíčová slova klienta Jaromíra

1. bydlel jsem doma
- 2.1 bydlím tady
- 2.2 pojedu k bratrovi
3. mám
4. rád tady pracuju

5. rád vyrábím z drátků
6. chtěl bych umět všechno líp
7. já myslím..
8. já si myslím

Klient při výtvarné činnosti

Příloha č. 4

Realizace projektu - Okna historie dokořán

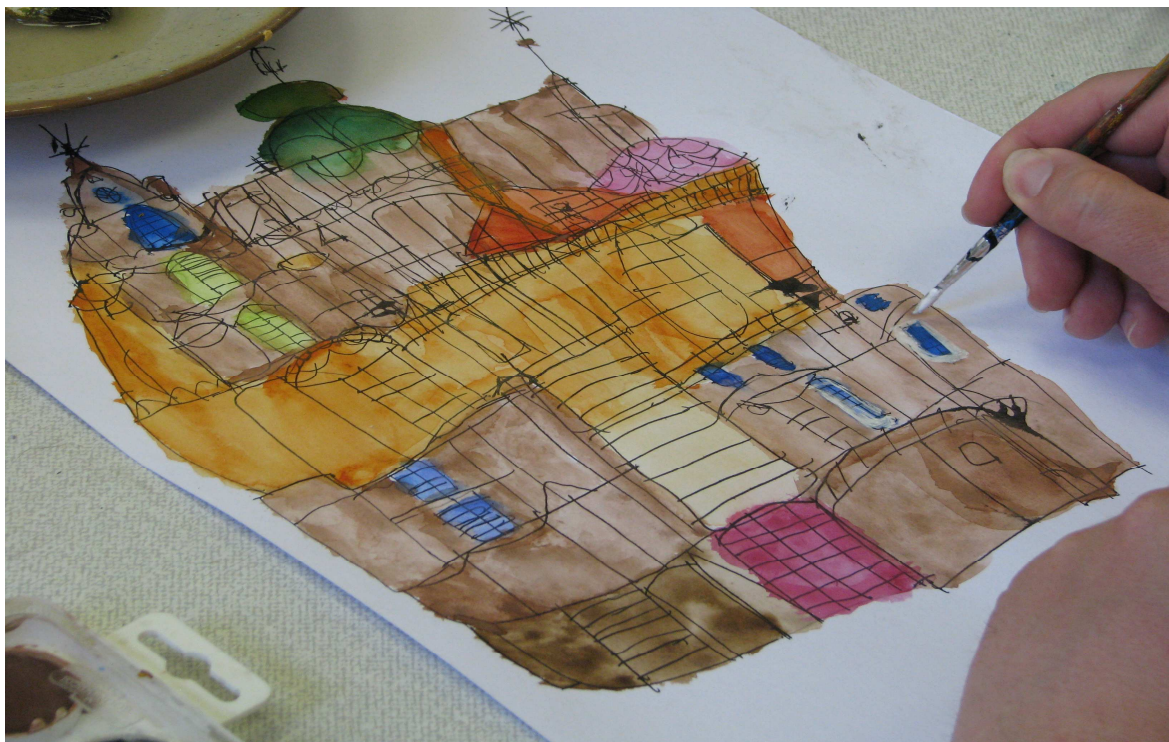

Románský sloh

Gotika

Klienti při realizaci projektu Okna historie dokořán

Renesance

Baroko

První staroslověnská legenda o sv. Václavu

Překlad ze staroslověnštiny

Hle, nyní se naplnilo prorocké slovo, které řekl sám náš Pán Ježíš Kristus: Přihodí se zajisté v posledních dnech, a ty, jak se domníváme, jsou právě nyní, povstane bratr proti bratru svému a syn proti otci svému, a člověku budou jeho domácí nepřáteli. Neboť lidé budou k sobě nemilosrdní, ale Bůh odplatí jim podle skutků jejich.

Byl jeden kníže v Čechách jménem Vratislav a jeho žena se zvala Drahomíra. I narodil se jim prvorozený syn a na křtu dali mu jméno Václav. Když povyrosl a bylo třeba mu udělit postřiziny, otec jeho Vratislav pozval k nim jednoho biskupa s jeho notářem i s jeho duchovenstvem. V chrámě svaté Marie byla proň odzpívána mše, a potom biskup vzal hocha a postavil jej na rohu stupně před oltářem a požehnal jej slovy: "Pane Ježíši Kriste, požehnej tohoto hochu, jakos požehnal všechny své spravedlivé." A tak s požehnáním byl postřižen. Proto se domníváme, že hoch požehnáním tohoto biskupa a jeho zbožnými modlitbami počal růst chráněn milostí boží. Jeho bába Ludmila dala jej vyučit v knihách slovanských pod vedením kněze, a on si dobře osvojil jejich smysl. Vratislav pak jej poslal do Budče, tam se hoch počal učit knihám latinským a osvojil si je dobře.

Když otec jeho Vratislav zemřel, dosadili Češi na dědičný trůn jeho syna, knížete Václava. Jeho bratr Boleslav vyrůstal pod ním, neboť oba byli ještě malí. Ale matka jejich Drahomíra zajistila zemi a spravovala lid, dokud Václav nedospěl, a když dospěl, sám se jal spravovat svůj lid. Měl čtyři sestry, ty provdali a vybavili do různých knížectví. Milostí boží vskutku kníže Václav nejen se dobře naučil knihám, ale i ve víře byl dokonalý. Všem nuzným prokazoval dobrodiní, nahé odíval, lačné krmil, pocestné přijímal podle slov evangelia, vdovám nedával ukřivdit, všechny lidi chudé i bohaté miloval, přísluhoval služebníkům božím, kostely zlatem zdobil. Ježto věřil celým srdcem v Boha, konal za svého života všechny dobré skutky, jaké jen mohl.

I zpychli mužové čeští, vždyť kníže jejich byl ještě mlád, a ďábel vnukl jim do srdce dřív, jako do srdce Jidášovi, zrádci Páně, aby povstali proti svému pánu Václavovi jako Židé proti Kristu. Neboť je psáno, že každý, kdo povstává proti svému pánu, podoben

je Jidáši. Ti tedy namluvili Boleslavovi: Bratr Václav tě chce zabít a dohodl se o tom se svou matkou a se svými muži. Ti zlí psi i Václava předtím navedli, aby vyhnal svou matku bez viny. Ale Václav byl si vědom, co je to bázeň boží, a ulekl se slova, jež dí: Cti otce svého i matku svou a milovat budeš bližního svého jako sebe samého. Aby splnil všelikou spravedlnost boží, přivedl svou matku nazpět a velmi se kál a s pláčem pravil: "Pane Bože, nepokládej mi to za hřích." A připomínal si též slovo proroka Davida, jenž řekl: Hříchů mé mladosti a mých nevědomostí nevzpomínej, Pane. Kál se tedy a ctil svou matku, ona pak se radovala z jeho víry a z dobroty, kterou konal. Neboť nejenže chudým a ubohým a pocestným a mnohým jiným prokazoval dobrodiní, jakož jsme shora řekli, nýbrž vykupoval i ty, kteří byli prodáni do otroctví. Na všech hradech vystavěl kostely velmi krásně a v nich se postaral velkolepě o služebníky boží z mnohých národů, kteří tam konali bohoslužby dnem i nocí podle ustanovení božského a jeho služebníka Václava. A jak mu Bůh vložil do srdce, vystavěl kostel svatého Víta.

Boleslavovi však, bratru jeho, který byl proti němu naveden, zasel ďábel zlobu do srdce, aby jej zabil, a tak nebyla spasena jeho duše na věky. Když se přiblížil den svatého Jimrama, jemuž byl svatý Václav zbožně oddán a veselíval se v ten den, ti zlí psi pozvali Boleslava a konali s ním ďábelskou poradu o jeho bratru Václavovi, jako kdysi Židé o našem Pánu Ježíši Kristu. Kdykoli se někde slavilo posvěcení chrámu, jezdíval Václav do všech chrámů. I vešel do hradu Boleslavova v neděli na svátek Kosmy a Damiana. Když vyslech mši, chystal se vrátit domů do Prahy. Ale Boleslav jej zadržel s podlým úmyslem a řekl mu: "Proč odcházíš, bratře? Vždyť máme i zdravý nápoj." On tedy neodřekl bratru, ale vsedl na kůň a zahájil hru se svou družinou na hradě Boleslavově. A tu se domnívám, že mu pověděli: "Bratr Boleslav tě chce zabít." Ale on tomu neuvěřil a poručil to Bohu. Když nastala noc, shromáždili se ti zlí psi na dvorci jednoho z vrahů Hněvsy, zavolali Boleslava a s ním se usnesli na onom ďábelském záměru proti jeho bratru. Neboť jako se kdysi Židé shromáždili a kuli pikle proti Kristu, tak se tito zlí psi sešli a radili, jak by svého pána knížete Václava zavraždili. I řekli: "Až půjde na jitřní, tehdy si naň počíháme."

Časně zrána zvonili na jitřní. Jakmile Václav uslyšel zvon, řekl: "Díky tobě, Pane, že ses mi dal dočkat tohoto jitra." I vstal a šel na jitřní. Hned v bráně jej dostihl Boleslav. Václav se naň ohlédl a řekl: "Bratře, včeras nám dobře posloužil." K uchu Boleslava se naklonil ďábel a zkazil jeho srdce, že mu odpověděl: "Nyní ti chci lépe posloužit." Po těch

slovech udeřil jej mečem po hlavě. Václav se obrátil k němu a řekl: "Co ti to popadlo, bratře?" A po těch slovech jej uchopil a srazil na zem. Tu přispěchal jakýsi Tuža a řal Václava do ruky. Ten poraněn na ruce pustil bratra a běžel do chrámu. Tu dva ďábli řečení Tira a Česta ubili jej v bráně chrámové. Hněvsa pak přiskočil a probodl mu bok mečem. Václav ihned vypustil svou duši se slovy: "V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého." V tom hradě zabili i jakéhosi Mstinu, urozeného muže Václavova, ostatní pak hnali do Prahy, některé povraždili a jiní se rozprchli po zemi. I nemluvnátka kvůli němu povraždili. Mnohé ženy provdali za jiné muže, služebníky boží vyhnali a kdejakou ďábelskost napáchali. Tira pak řekl Boleslavovi: "Pojďme a zabijeme též i vaši matku, tak najednou oželíš bratra i matku." Boleslav však řekl: "Nemá, kam by se poděla, dokud nebudeme hotovi s jinými." A odešli a nechali Václava rozsekaného a neuklizeného.

Tu jeden kněz Krastěj vzal a položil jej před chrámem a přikryl jej plachtou. Jakmile uslyšela matka, že její syn byl zavražděn, přišla a hledala jej. A když ho spatřila, s pláčem padla na jeho srdce a posbírala všechny údy jeho těla, neodvážila se však je odnést k sobě domů, ale umyla je a oblékla v příbytku knězově, a pak je zanesla a položila do chrámu. A poněvadž se bála, že bude zavražděna, utekla do Charvat, takže Boleslav ji tu už nezastihl. I povolal jednoho kněze jménem Pavla, aby vykonal modlitbu nad tělem Václavovým.

Pohřbili potom úctyhodné tělo Václava, dobrého a spravedlivého ctitele božího a milovníka Kristova, duše pak jeho odešla k Bohu, jemuž sloužil s nábožností a bázní. Krev jeho však po tři dny nechtěla vsáknout do země. Až třetí den, jak všichni viděli, krev jeho se ztratila a vzešla v chrámě nad ním, takže se všichni divili. Doufáme však v Boha, že se na přímluvy zbožného a dobrého muže Václava ukáže ještě větší zázrak. Neboť jeho utrpení se vpravdě vyrovnalo utrpení Kristovu a svatých mučedníků. Vždyť i o něm konali poradu jako Židé o Kristu, rozsekali ho stejně jako Petra a nemluvnátka kvůli němu povraždili jako i kvůli Kristu. Byl pak zabit kníže Václav 28. dne měsíce září. Bůh udělil pokoj jeho duši na místě věčného odopčinutí se všemi spravedlivými, i s těmi, kteří kvůli němu byli pobiti, ač byli nevinni.

Bůh však nezanechal své vyvolené na posměch nevěřících, ale shlédl na ně svým milosrdenstvím a obrátil jejich kamenná srdce na pokání a doznání hříchů. Tak i Boleslav se rozpomenul, jak veliký hřích spáchal, modlil se k Bohu a všem jeho svatým a přenesl

tělo svého bratra, spravedlivého mučedníka Václava, do Prahy a řekl: "Zhřešil jsem a svého hříchu jsem si povědom." Uložili jej v kostele svatého Víta po pravé straně oltáře dvanácti apoštolů, kde sám řekl při stavbě chrámu. Bylo pak přeneseno tělo knížete Václava, milovníka Kristova, 4. den měsíce března. Ať Bůh umístí jeho duši v lůně Abrahamově, Izákově a Jakubově, kde odpočívají všichni spravedliví a čekají na vzkříšení svých těl v Kristu Ježíši, Pánu našem, jemuž sláva na věky.

Výtvarné ztvárnění legendy o sv. Václavovi

Proroctví slepého mládence - A. Jirásek – Staré pověsti české

Když císař Karel IV., český král, vrací se léta Páně 1362 z Německa přes Norimberk do své vlasti, přišel na pomezí v šumavských lesích, uslyšel, že ve vesnici Koutu nedaleko Domažlic žije mládenec od narození slepý, zbožný a ducha prorockého, po všem okolí ode všech velice vážený.

I zajel si Karel IV. do té vsi, a když přijel k chaloupce slepého mládence, sestoupil s koně a vešel do jizby, kdež zastal slepého mládence, an sedí za stolem.

„Pozdraven buď ctný mládenče!“ oslovil ho panovník.

Mládenec mu poděkoval a řekl:

„Zdráv buď, císaři, muži svatý a králi náš!“

„Proč mne nazýváš svatým, mne člověka hříšného?“ děl císař. „A kterak víš, že jsem císař? Jsi nevidomý, a nemohls míti žádné povědomosti o tom, že tě navštívím.“

„Vpravdě jsi muž boží,“ odvětil slepý, „neboť to dokazuješ svými skutky. Také to dosvědčí chudý lid, jehož se ujímáš, svědčí o tom velebné chrámy, jež jsi vystavěl a stavíš. A všecku zemi zvelebujes jako dobrotivý otec svého českého národa. Ty o něj, též o jeho jazyk pečujes, kdežto prve nežli mine tři sta let, bude český jazyk ponížěn a potupen.“

Tak řekl a pozval císaře, aby se k němu za stůl posadil. Karel IV. tak učinil a rozmlouval se slepým mládcem o různých věcech, až pak řekl:

„Milý mládenče, soudím, že proto Bůh zbavil tvé oči světla, abys viděl do tmavé budoucnosti. Pročež pověz, cos dříve napověděl: jak bude s mou milou vlastí, jak dlouho ještě potrvá toto mé království v slávě?“

Mládenec ani slova nepromluvil, ale vzav křídou, napsal tyto litery na stůl, jednu od druhé podále, a to:

K. V. Z. A. L. J. V. L. F. M. R.

A když napsal, řekl:

„Co liter, tolik králů. Toť jsou jména tvých následovníků. Po tvé smrti, za panování tvého syna, počne se domácí vojna a bude velké krveprolití. Ale vojenská sláva i kořist všechna v zemi zůstanou a země česká zkázy nevezme, nýbrž obhájí se slavně proti mnohým nepřátelům.“

Ale pak během času upadnou Čechové v nekázeň a v nesvornost a nastane veliká zkáza mravů. Cizozemci, Němci, Vlaši a Francouzové, budou jim milejší a Češi budou choditi v krojích divně a pyšně vymyšlených. Konšelé budou brát úplatky, spravedlivost pohyne, neboť soudcové jenom dle stavu, bohatství a vážnosti budou souditi.

Hlas chudého zanikne neslyšán a všecken řád přestane. I rozhněvá se Bůh. Lidé budou sice polí přidělovat, ale chleba přece nebude přibývati, neboť nebude božího požehnání české zemi. Tenkrát nastanou daně, platy i roboty neslýchané, válka válku bude stíhat a muži ženám, otcové dětem budou násilně bráni na vojnu. Tehda budou světské i duchovní vrchnosti českého jazyka nenáviděti, Němci opanují Prahu, a přemnozí Čechové se tak velice zapomenou a prohřeší, že budou svůj mateřský jazyk zapírat a za něj se styděti.

Tehda na jednom vrchu v kouřimském kraji stromoví od vrchu schnouti bude a veliký hlad nastane. Pak se vzbouří na Čechy tolik nepřátel, že jako liják, jako hejna kobylek na ně se posypou. Jen mezi Úpou a Orlicí neublíží se ani slepici. Kdo ty všechny hrůzy přečká, užije pak blažených časů.“ —

Mládenec se odmlčel a Karel IV. promluvil:

„Milý mládenče! Smutné je, cos zjevil. Ale ještě mi vylož, co chceš těmito literami říci?“

„Slavný králi! Tyto litery znamenají:

K. To jsi ty sám.

V. Václav, tvůj syn.

Z. Zikmund, druhý tvůj syn.

A. Albrecht, Rakušan, jeho zeť.

L. Ladislav, Albrechtův syn.

J. Jiří král, Čech.

V. Vladislav, Polák.

L. Ludvík, Uher.

F. Ferdinand, Španěl.

M. Maxmilián, Čech.

R. Rudolf, Maxmiliánův syn.

„A potom?“ ptal se Karel IV., když slepý mládenec přestal.

„Bouře a knížectví vrtkavé! Nejhuře však bude, až rod královský po meči vyhasne a nastoupí královna. Proti ní se spikne množství nepřátel a tu se již bude české království k pádu schylovati. Panstvo bude zlé, nastane přehrozný sužování obecného lidu, jakého nebylo od počátku světa. A tenkrát ztrestá Bůh českou zemi.“

Karel IV. se zarmoutil a povzdechl.

„Ó kéž by bylo možná,“ pravil, „všecko to neštěstí odvrátit! Všechno, i život bych pro své království obětoval. Nedejž, Bože, abych já, člověk hříšný, byl snad příčina všeho toho zlého!“

„Pravil jsem,“ děl mládenec, „že jsi muž boží. Kaješ se a postíš na svém hradě Karlštejně a modlíš se za svůj národ. Svatý budeš, a zlaté lože tvé, na němž tam odpočíváš, bude posvěceno, nebo kdo nehodný, žádného, ani syna tvého nesnese.“

A tu vzav opět křídlo, napsal slepý mládenec ještě tyto litery:

P. P. V. F.

a řekl:

„*P.* Půlnoční národ na Čechy se přižene a zemi hrozně poplení a zdrancuje.“

P. To značí národ dolejší, polední. Turky a jiné nevěřící, s nimiž římský císař bude míti mnohé a kruté války. V těch válkách mu budou Čechové pomáhati, mnoho krve v nich vycedí a mnoho peněz na ně vydají.

V. Znamená národ od východu, národ přemocný, jenž bude se svými sousedy bojovat, ale českému království žádné škody neučiní.

F. Tato poslední litera označuje přehrozný počet zbrojného lidu, jenž se do Čech jako povodeň přivalí, Francouzů, Němců a jiných na západě. Tenkrát nastane ten největší a poslední boj. Tu se lidé ve své úzkosti k Bohu obrátí a úpěnlivě o pomoc volati budou.

I smiluje se Hospodin nad českým královstvím a pošle mu pomoc. Z hory Blaníka vyrazí rytířské vojsko proti všem nepřátelům české země a sv. Václav na bílém koni povede blanické rytíře do přehrozné bitvy, jež bude trvati za kolik dní. V té bitvě budou cizozemci a nepřátelé potřeni a zhubeni; kteří zůstanou, ti budou ze země vyhnáni. Nejedni se ještě ve skrýši schová, ale všechny ty vypudí sv. Prokop svou berlou; české království bude prosto všech nepřátel, bude osvobozeno a zůstane svobodno.

Pak nastane svatý a stálý pokoj; všichni Čechové budou sjednoceni, vzkvete mezi nimi snášenlivost a jazyk jejich, jenž byl zemdlen a ponížen, bude povznesen, a již nikdo ho nebude zapírati. Budouť všichni hrdí na původ svůj, na předky, i že se tak obhájili, a

nebude jim teskno a obtížno v práci a oběti pro vlast, neboť míň mluvit, ale víc jednati budou, to z lásky upřímné, pro kterou ty, ó náš králi, vlast zvelebuješ!“

Karel IV. si oddechl a řekl:

„Dejž to milý Bůh, aby alespoň tenkrát byla země česká šťastná.“

A vstav, vzal slepého mládence za ruku a řekl jemu:

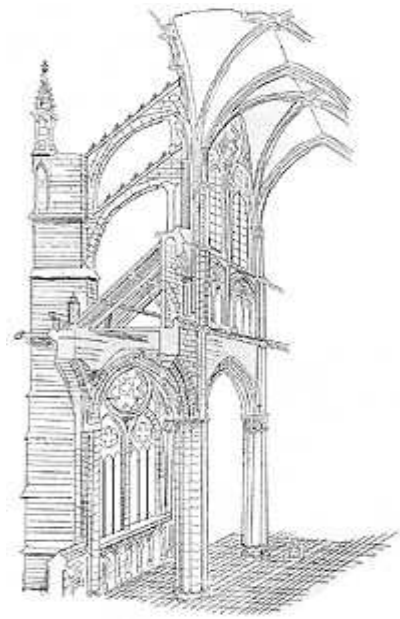
„Pojď se mnou do Prahy, na můj hrad. Tam budeš dobře opatřen.“

Mládenec tomu docela přivoliil a jel s králem Karlem do Prahy, kdež při jeho dvoře zůstal až do smrti. — —

Pověst o něm vypravuje, že srovnal kosti v klášteře sedleckém, a také, že byl původcem pražského orloje.

Výtvarné ztvárnění pověsti

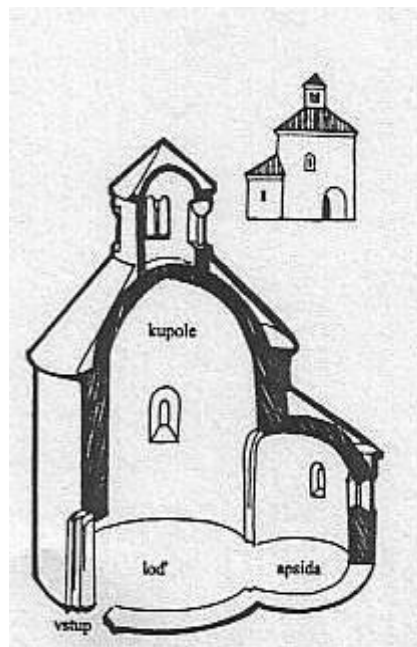

OKNA

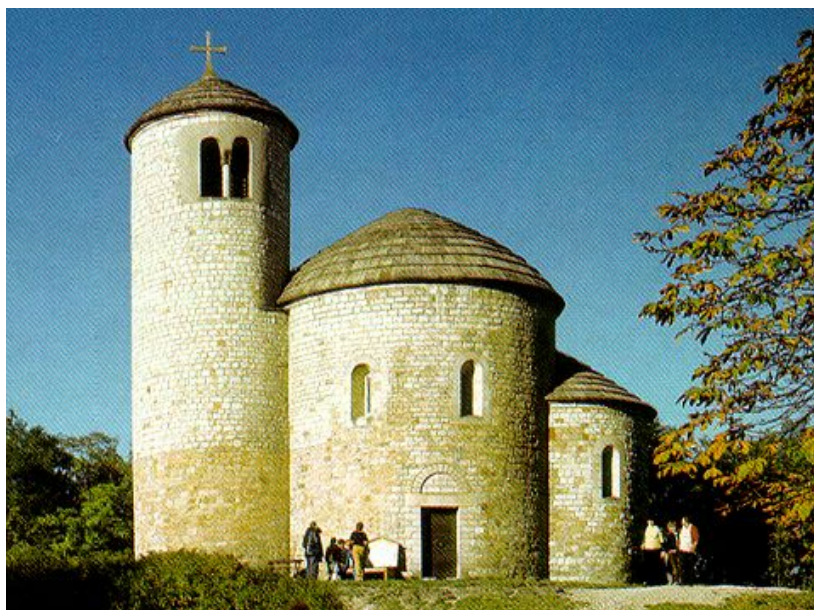
**HISTORIE
DOKOŘÁN**

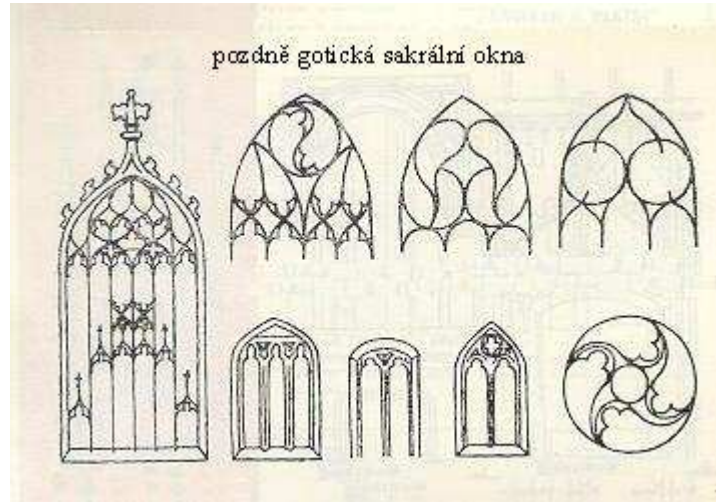
ROMÁNSKÝ SLOH

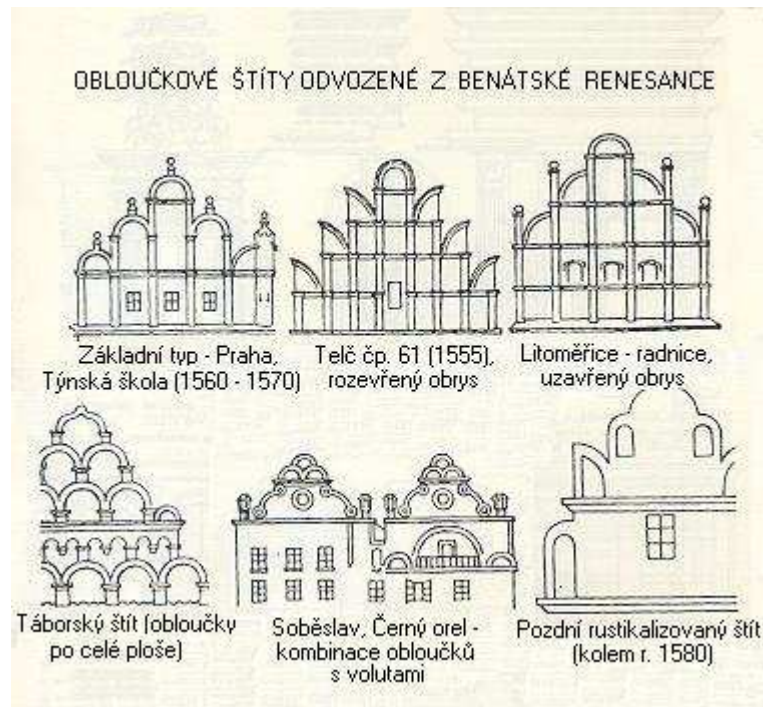
Rotunda byla válcová stavba s kruhovým půdorysem, kupolí a půlkruhovým přístavkem

GOTIKA

RENESSANCE

BAROKO

